

„ALBINA“

REVISTA ENCICLOPEDICA POPULARA

APARE ÎN FIE-CARE DUMINICĂ

INVÊTĂMÎNTUL ACRICOL ÎN ȘCOALA RURALĂ

GRĂDINA ȘCOLARĂ

I.

Cea mai mare parte a ómenilor ce se ocupă de alcătuirea școlei noastre sătesci, sînt încredințați de folosul invetămîntului agricol în școla rurală.

Acestă încredințare,—fie observat în trecut—resultă din o dreptă recunoscere a nevoilor noastre și a mijlocelor prin cari le-am pute preintîmpina. Intr'adevăr, cine nu scie că în marea majoritate a casurilor, gospodăria săténului nostru lasă încă mult, foarte mult de dorit?

Lipsit de instrucția elementară, de dorul de a citi, scrie și socoti, este lipsit neapărat și de binefacerile ce decurg din cunoștințe de agricultură sistematică, căpătate fie în școlă, fie după terminarea școlei, anume prin citire.

În dorința noastră de a face pe cale economică progrese tot așa de mari ca pe tărémul politic, erà natural să ne gândim la mijlocele prin cari am pute ridica gospodăria săténului. Și tot așa de firesc erà să ne dîcem: «pentru a ajunge cât mai repede la ținta urmărită, cel mai practic lucru este să dăm școlei rurale însăși *direcțiunea utilitară*, s'o alcătuim așa în cât școlarul s'o părăsescă cu cele mai însemnate cunoștințe, necesare lui mai tîrziu în viața de plugar.

Cam așa raționeză apărătorii introducerii invetăturii agricole în programul școlei rurale. Și fiind-că raționamentul acesta e foarte logic, se explică de la sine curenul ce s'a născut în favoarea predării cunoștințelor de agricultură în școla rurală și prin urmare în favoarea lărgirii lor în școla normală inferióră.

Întrebarea de căpetenie este: acest invetămînt e în stare a face din școlarii cari l-au primit, bunî agricultorî, plugarî mai bunî ca

părinții lor? Din nenorocire nu, pentru-că este peste putință a admite că școlarul abia ieșit din școală, adică la vârsta de 12—14 ani, va avea atâta înruiere asupra tatălui său, în cât să-l hotărăască a-și schimba sistemul rutinar de a lucra pământul, de a îngriji și exploata vitele, etc. Chiar sătenii mai deștepti, instruiți și cu dare de mână sînt greu de întors de la obiceiurile lor vechi la o practică mai rațională și mai producătoare a meseriei lor, la o întrebuintare mai folositoare a timpului lor; cu atât mai mult sătenii săraci, cari sînt cei mai numeroși, și cari au multă nevoie de grijă din partea noastră.

Nu vom susține că sătenul nostru e așa de stăruitor în obiceiul lui, în cât orî-ce încercare de a-l îndruma în spre mai bine e de la început zadarnică; o asemenea afirmațiune e desmintită înaintea de toate de realitatea lucrurilor, căci pe ici colea tot se constată îmbunătățiri în gospodăria lui, dar e sigur că în majoritatea casurilor *acele îmbunătățiri se dutoresc propriii experiențe și observațiuni a sătenului*. De acea între cele mai bune mijloace de a ridica starea materială a țeranului se numără ș'acele cari îl pot face ca însuși el să caute îmbunătățiri.

Dacă lucrul stă ast-fel, evident este că învățătura agricolă în școla rurală—așa cum o înțeleg mulți și cum se predă altă dată în clasa V și VI,—nu poate da rezultatul dorit, nu poate contribui cu mult la schimbarea economiei agricole a sătenilor noștri.

Prin urmare de la început trebuie să ne dăm seamă că nu-i putem atribui un scop, pe care de fapt nu-l poate realiza.

Acî s'ar obiecta că cunoscințele teoretice, pe cari le dăm școlărilor, sînt destinate a-i servi lui mai tirziu, când va deveni independent, când va fi și el stăpîn pe o bucată de pămînt, pe care ū-și poate aplica cunoscințele din școală. Acastă nădejde e neintemeiată, căci de la 14 pină la 25 ani școlarul nostru a avut timp destul să uite mai tot ce a învățat.

II.

Trebuie dar să renunțăm la învățămîntul agricol în școla rurală? Nu, din contră, să-l menținem sau mai drept vorbind să-l reintroducem, dar pe baza lui să nu hrănim speranțe mai mari de cit cele pe care le poate îndeplini. Să-i cerem numai ce ne poate da, să *comunică școlărilor gustul pentru agricultură, să sădască în el dragoste pentru meseria strămoșească*.

Acastă este direcțiunea, care, după convingerea mea, urmăzează a se da instrucțiunii agricole în școla sătească și pentru fericirea țării noastre aș fi foarte mulțumit, dacă scopul acesta s'ar realiza în întregime, căci înțelege orî-cine că am combate și ast-fel aplecarea fiilor de săteni cari termină școla rurală către funcționarism și către ocupații străine de agricultură.

Ce e drept, un asemenea succes ar rămîne mai mult platonice și ar servi puțin agriculturii, dacă n'am lua măsuri a cultiva mai de-

parte gustul pentru agricultură, ceea ce se poate realiza prin cursuri de adulți, conferințe de duminică, profesori ambulanți, etc.

Odată încredințați că învățămîntul agricol în școala rurală trebuie să aibă un caracter mai mult educativ de cât profesional, este lesne să pricepem că va fi o adevărată pierdere de timp și de energie intelectuală, dacă am face școlarilor din ultimele clase cursuri sistematice de cultura plantelor, crescerea vitelor, pomologie și grădinarie, etc.

După părerea mea instrucțiunea teoretică trebuie să se mărginească la explicații din partea dascălului, la bucăți de citire și la povestirea observațiilor și descrierea lucrărilor făcute de elevi în *grădina școlară, care ar trebui să fie principalul mijloc de învățatură agricolă în școla sătească*.—Cu alte cuvinte sistema preconisată de mine s'ar rezemă esențialmente, pe grădina școlară.

Să convenim a da acest nume pămîntului de cultură lăsat pe sîmna școlilor, pentru a înțelege prin el atât destinația cât și modul de utilizare.

Nu sînt de părere ca întinderea aceluî teren să fie atât de mare, în cât să aducă dascălului un profit material, căci nu găsesc că e bine a-l sustrage ast-fel, fie cât de puțin, de la ocupația lui de educator și instructor. Dacă o recunoștem cu toții că starea materială a învățătorului reclamă îmbunătățiri, nu prin asemenea mijloace indirecte să le realizăm.

III.

Grădina școlară trebuie deci să fie de întindere mică, nu mai mare de $1\frac{1}{2}$ hectare, pentru a se pute lucră exclusiv cu elevii ultimelor două clase.—Ea trebuie ast-fel întocmită, în cât să ofere dascălului ocasiunea de a arăta școlarilor diferitele culturi ce reușesc mai bine în regiunea dată și de a-și demonstra practic explicațiunile lui teoretice, de a deprinde pe elevi cu mînuirea principalelor unelte agricole, nu în scop de a-l face bunî lucrătorî, ci pentru a-l supune la o gimnastică corporală, atât de necesară dezvoltării minții.

Este evident că grădina școlară nu poate fi cultivată de cât ast-fel cum îngăduie clima și pămîntul dat; de aceea ar fi peste putință a stabili aci o normă generală sau un tip valabil ori și unde. Dar presupunînd, că ne aflăm într'un loc, unde cultura pomilor și a legumelor este posibilă, atunci cele trei pogone ale școlei s'ar împărți în 6 parcele egale, din care patru cultivate cu plante agricole anuale în asolament de patru ani, care e cel mai potrivit pentru agricultura mică și introducerea căruia ar aduce o schimbare radicală în economia sătînelui nostru. Cele patru tarlale s'ar cultivă ast-fel:

- Anul I cu prășitoare (porumb, cartofi și sfeclă)
- » II » cereale de primăvară (orz și ověz)
- » III » plante de nutreț (sorg, meiü, trifoiü)
- » IV » cereale de toamnă (grîu și secară).

Un învățător inteligent și harnic ar da grădiniî un caracter mai

complex; de ex. ar cultivămăi multe soiuri de grâu, porumb, etc. unul lângă altul, ar gunoi o parte spre a arăta efectul îngrășerii, etc. Cu modul acesta grădina lui ar servi și de *câmp de demonstrație* pentru sătenii ori pentru cei ce frecventează cursurile de adulți.

A cincea tarla ar fi ocupată de legume, iar a șasea de pomi ro-ditori și de o mică pepinieră și școlă de pomi, în care învățătorul ar deprinde pe școlarii cu altoirea, o îndemânare cu totul străină majorității sătenilor și totuși de o utilitate foarte mare. Grădina ar fi înconjurată de gard viu de duși, necesari creșterii viermilor de mătasă, și în fine nicăieri n'ar trebui să lipsescă câți-vă stupi model, spre a servi de învățătură elevilor și de pildă părinților lor.

Acosta ar fi o grădină școlară completă, în condițiunii prielnice.

IV

Prin rîndurile de mări sus am voit a pune în evidența două lucruri :

1). Ori-cât de largă parte am rezervă agriculturii în programul școlei rurale, nu vom formă aci pe viitor plugari buni, prin urmare învățămîntul în cestiune nu pôte avé un caracter profesional.

2). Tôtă instrucția agricolă din școlă sătască trebuie să se concretizeze mări cu sémă în grădina școlară, care, acomodată caracterului localității și condusă cu pricere și tragere de inimă, pôte des-voltă în școlarii gustul pentru agricultură, pentru variatele și frumoșele ocupațiuni ale plugarului.

Grădina școlară se pôte înființa cu puțină cheltuělă de către oricare diriginte al școlei rurale, ce dispune de pămînt. Pentru acosta cred că nu e nevoie de lege, regulament sau vre-o autorisație specială.

Sper că din inițiativă particulară va plecă în curând o impulsione în acosta direcție și se va încercă punerea în practică a unei idei pe care o cred atât de salutară pentru propășirea populației nôstre rurale.

N. O. Popovici-Lupa.

Doctor în științele agronomice.

PROVERBE

Să nu dea Dumnezeu omului cât pôte să rabde.

Ce nasce din pisică șoreci mănincă.

Cine se frige cu ciorbă suflă și în iaurt.

Diua bună se vede de dimineță.

Se potrivește ca nuca în perete.

Tocmélă țigănescă, dar plată omenescă.

Cu o flóre nu se face vară.

Póma nu cade departe de tulpină.

Munte cu munte nu se întilnesce, dar om cu om se întilnesce

Nu scii de unde sare iepurele.

ION GHICA

Notițe despre viața lui.

Ion Ghica s'a născut în Bucuresci în anul 1816 și, după ce a învățat în școala de la sfântul Sava, s'a dus la Paris ca să-și desăvârșescă învățăturile. La 1841 s'a întors de acolo cu titlul de inginer priceput în ale ocnelor.

Pe vremea aceea domniă în țara Românească Alexandru Ghica. Fiind-că tînărul Ion Ghica arătă idei înaintate, adică doriă să se schimbe starea de atunci a țării, cei de la palat nu prea-l vedeau bine; de aceea a fost silit să plece în Moldova. A stat în Iași câtă-va vreme, dar neavînd nimic de lucru în ramura învățăturii sale, eră să se ducă iar în străinătate. Intr'o zi îl întîlnesce Nicolachi Suțu, efor al școlilor. Pe vremea aceea școlele n'aveau minister, ci se conduceau de o eforie, cam cum este aji eforia spitalelor civile din Bucuresci și epitropia sf. Spiridon din Iași. Eră atunci o vestită școlă la Iași numită Academia Mihăilénă de pe numele lui Mihail Sturza, Domnitorul care o înființase. Suțu propune lui Ion Ghica să dea și el lecțiuni acolo, unde avea să fie tovarăș cu Mihail Cogălnicénu.

N'a putut să stea multă vreme aci, pentru-că au venit împrejurările cu revoluția de la 1848. Atunci Românii vreau să scape și de legile nedrepte cari conduceau țările și de amestecul Rusiei în trebile noastre, căci consulii ruși din Iași și din Bucuresci aveau așa de mare putere pe lîngă Domni în cât ei erau adevărații Domni.

În țara Românească revoluția s'a început la 9 Iunie. Ghica nu eră în Bucuresci: el plecase din Maiu la Constantinopol ca să stăruiască pe lîngă cei mari de acolo să nu ne fie dușmani. În adevăr, la început, Turcii ne-au arătat bună-voință și numai după amestecul Rușilor s'a întîmplat ciocnirea dintre pompieri și Turci în délul Spirei la 13 Septembrie.

După căderea revoluției, Ghica rămase la Constantinopol. La 1854, după stăruințele miniștrilor de la Pórtă, primi funcțiunea de guvernator (bey) al insulei Samos, socotind că prin acésta va ajuta némul său, fiind bine cu Turcii.

După 1858, când puterile în congresul de la Paris au făcut o constituție nouă pentru țările române (convențiune pen-

tru organizarea definitivă a principatelor-unite), Ghica își dă demisia din slujba de guvernator și veni în țară. Fu

în mai multe rânduri ministru și, la detronarea lui Cuza, locotenența domnească îl numi președinte al consiliului.

După urcarea pe tron a Principelui Carol — regele nostru de azi — fu iarăși în câte-vă rînduri prim-ministru pînă la 1871. De atunci n'a mai intrat în minister, dar a reprezentat țara în străinătate, la Londra, capitala țării englezesci.

De la 1891 s'a bolnăvit și a trăit retras la moșie pînă în anul acesta, când își dete sfîrșitul, jelit de tîtă țara.

Scrierile de căpetenie ale lui sînt: *Convorbiri economice, Scrisori către Alecsandri, — Amintiri din pribegie.*

În *Convorbiri economice* își propune să facă cunoscute o sumă de chestiuni de economie politică și de finanțe. Pentru acesta întrebunțeză dialoguri plăcute și spirituale. În acest mod simplu și atrăgător ne lămuresce ce este *creditul*, ce importanță are pentru progresul industriei unei țări, cum se fac *imprumaturile* statului, cum se mănuesc *finanțele* statului, ș. a. Peste tot se arată iubitor de țară și sfătuesce pe Români să se ocupe cu industria, cu comerțul, cu agricultura slujindu-se de tîtote mijlîcele perfecționate pe cari sciința le pune la dispoziția omului. Dacă străinii au ajuns la noi să aibă în mână tîtă industria și tot comerțul, pricina e că, în dezvoltarea trebuințelor vieții nîstre, s'a simțit nevoie de o sumă de producțiuni cu cari n'au voit să se indeletnicescă ai noștri; de aceia orî-ce străin care a întreprins lucrări de cari se simția nevoie în țară, a isbutit.

Scrisorile către Alecsandri sînt nisee povestiri istorice pline de interes și scrise într'un mod fermecător. Aici vedem cum eră viața de familie pe la începutul secolului, cum eră viața politică, cum erau dascălii greci și români pe vremea aceea. Multe putem învăța din gura acestui bătrîn sfătos, care spune din vîdute și din trăite.

În volumul *Amintiri din pribegie* Ion Ghica a publicat scrisorile câtor-vă dintre Români cari au fost alungați peste graniță la 1848 și-au trăit câți-va ani rătăciți prin Franța, prin Austria, prin Turcia, îndurând multe greutăți, cu inima sfișiată de dorul țării pe care o părăsise.

Ion Ghica scrie frumos. Scrisul lui este serios tot-deauna, fără glume, fără jocuri de cuvinte: veđi pe omul care gîndesce adinc și caută tîtote chipurile să-și spue cât mai limpede gîndirea sa. Citesci cu plăcere operile lui, căci are meșteșug să te ție cu mintea pironită pe carte și, când ai isprăvit, rămâi cu gîndul la ce ți-a spus el, întorei și răs-

cesei ideile ce ți-au rămas și dăci: bune lucruri spune și bine ar fi să-ți urmărești dăsa.

Dăm în numărul de față un articol despre *Muncă din Convorbiri economice*, care, măcar că e scris de mulți ani e prea bun de luat în seamă și astăzi.

Gh. Adamescu.

M U N C A

Să ne gândim puțin împreună ca să vedem, noi Români, ce sintem și ce am pute fi?

Noi ne împărțim în două mari categorii: unii cari nu știu nici măcar a scrie și a citi, plugari cei mai mulți, așezați la țară, în sate, locuind case de pământ și de nufele, mulți încă îngropați în bordeie sau așezați pe marginile orașelor și țărgurilor, dulgheri, zidari, precupeți, exersând meseriile cele mai grose și mai puțin bănoase, locuiesc căscioare cufundate în umedela și necurătenia suburbiilor.

Cea-altă categorie se compune din omeni, cari știu să scrie și să citească, mai mult sau mai puțin; formeză, în general, clasa biurocraților de la secretar de primărie sau notar, pînă la president de consiliu de miniștri, cîocol vechi și noui, boieri mari și mici, pensionari, funcționari în activitate, funcționari în disponibilitate, chivernisiți și paraponisiți.

De câți-va ani începuse a se ridică o clasă nouă și folositore agriculturii și comerțului, acesta era clasa arendașilor, dar care a fost crud lovită.

«Am pus băiatul la școlă,» însemneză în gura celor mai mulți părinți, l'am scos din rîndul muncitorilor; când va fi mare va șede tolănit pe canapea, va fumă totă ziua țigară, se va plimbă ziua și noptea în trăsura, picior peste picior, și va scrie pe petițiunile nenorociților împricinați: «se va face cele de cuviință potrivit legilor în vîgore,» băiatul meu va trăi din casa visteriei, adică din munca omenilor de categoria d'întăiu.

Mai toți părinții cari trimit copiii lor la școlă, îi trimit acolo cu gândul de a-i face funcționari; dacă isbutesc a-i ține doi sau trei ani la Paris, cred că le-au asigurat un viitor de boier mare. Când copiii vin în vîrstă, părinții alergă, cer, strigă, se rogă, intrigă pînă

ce le procură o slujbă sau o speranță de slujbă; nu se gândesc nici de cum la neodihna, la bătaia de inimă și la umilințele ce le pregătesc; nu știu ce pâine amară le frământă sustrăgându-i de la condițiunea în care s'au născut și au crescut, de la condițiunea modestă după care mai tirziu cei mai mulți au să ofteze greu!

Părinți, cari vă iubiți copiii, cari vă iubiți patria! dați educație fiilor voștri, dați-le învățătura multă și sănătoasă, fiți mindri și ambițioși pentru dinșii, împingeți-i în carierile acelea unde este glorie și avere de câștigat; împingeți-i la științe, la litere, la arte, la meșteșuguri, la industrie, la agricultură, la comerț; nu-i aruncați în prăpastia cancelariilor; căci acolo nu este nici renume, nici avere; nu este nici liniștea sufletului, nici mulțumirea inimii, acolo ispita se află neconținut în luptă cu conștiința, luptă în care cei mai mulți cad; căci nu au dobândit în educațiunea ce li s'a dat, puterea morală trebuincioasă ca să iasă învingători.

Alegerea profesiunii copiilor este mai mult sau mai puțin dictată de părinți, răspundere mare, căci de la dinsa atirne dezvoltarea facultăților, progresul inteligenței. De la această alegere depinde îmbunătățirea stării materiale a omului, relațiunile în societate, amicii ce-și va face, soția ce va lua; într'un cuvânt, fericirea și independența lui. Nu aveți datorie mai sacră, mai grea de împlinit de cât alegerea carierii în care voiți să aruncați pe copiii voștri.

Afară de un mic număr, un foarte mic număr de casuri excepționale pentru tinerii de o dispozițiune naturală, o vocațiune tare, care se manifestă singură, fără voia nimănui, care învinge toate împotrivirile și triumfă în contra tuturor pëdicilor, afară de casurile de geniu, casuri foarte puțin numeroase, voi părinții, hotăriți despre sorta copiilor, prin alegerea carierii în care îi aruncați. Porniți de iubirea ce aveți pentru dinșii, credeți că țintind la funcțiunile statului, împlețiți copiii voștri dila de fericire, credeți că le asigurați viitorul prin lăfă și prin pensie; credeți că acelea sînt pozițiunile înalte ale societății. Dintr'un om care ar fi eșit un cultivator bun, un artist de merit sau un meșter însemnat, care să facă onore țării și să pôtă ține familia sa în îndestulare și a da o bună creștere copiilor săi, faceți un biet funcționar, care d'abiă se ține dintr'o di pină într'alta, un cerșetor pe la ușile ministrilor, a rudelor, a amicilor și a favoriților ómenilor influenți; măriți concurența la leși împingeți la sporirea impositelor și, fără să știți, pregătiți căderea morală a copiilor voștri și a țării.

Părinți cu iubire de copii și de țară, deschideți ochii și vedeți că în secolul în care trăim, și în secolii în cari vor trăi copii voștri

sînt locuri onorabile în tóte profesiunile. Astădi nu mai există altă basă de distincțiune de cât inteligența; nu mai póte fi altă linie de demarcațiune între ómenii de cât cea însemnată de către educațiunea morală și intelectuală a fie-căruia; nu mai există și nu mai póte exista altă distincțiune de cât aceea ce-și trage fie-care prin purtarea și prin folosul ce aduce în societate.

«Pămîntul va produce spîni și ciulini, veți mîncă pînea ta după «sudórea frunții tale, pînă ce te veți întórce în pămînt sînt cuvintele cu cari creatorul dă omului libertatea; cuvintele cu cari omul fisic devine om intelectual, om moral. Munca este dar cea d'întăiți condițiune a averii și a libertății; dar voim fie-care să ne suim sus pe scara socială, este în firea noastră a ómenilor, să aspirăm la o stare bună, să avem ambițiune, să voim fie-care să avem profesiunea cea mai onorată; dar cari sînt profesiunile onorabile și înalte? Aici e cestiunea! Într'un mod absolut, profesiunile nu sînt mai onorabile, mai înalte unele decăt altele; într'un mod relativ însă putem dice că profesiunea cea mai onorabilă este, pentru fie care, aceea pe care sîntem mai în starea a o îndeplini bine, aceea prin care putem să aducem mai mult folos societății, familiei și amicilor noștri. Erorile și prejudiciile, cari adesea rătăcesc opiniunea, ne fac să credem că funcționarii statului sînt mai sus de cât bancherii, pe aceștia îi punem mai pre sus de cât pe arendași și pe comercianți, pe cari la rîndul lor îi considerăm mai pre sus pe cât pe meșteri și pe muncitorii de pămînt. Dar óre trebuie ca negreșit să judecăm pozițiunea ce voim să ne facem după ceea-ce crede lumea? Nu este mai drept și mai bine să o judecăm după gradul de inteligență ce trebuie să aducem la exersarea profesiunii ce luăm și după întinderea mijlócelor de cari dispunem, ca să o îndeplinim bine și cu demnitate? Ne uităm la strălucirea ce înconjoră o profesiune și nu observăm că omul face profesiunea, iar nu profesiunea pe om. Omul superior póte ridică și ilustra meseria cea mai modestă, cea mai umilă. Watt nu eră decăt un ferar .. (1) Să căutăm mai cu deosebire la gravitatea datoriilor, ce prescrie profesiunea ce voim să dăm copiilor noștri, la importanța datoriilor ce le impune, și la mărimea rezultatelor ce vor puté dobîndi pentru dînșii și pentru țară; să căutăm să nu-i expunem a nu puté duce greutatea sarcinei ce le impunem, ci, din contră, să îngrijim să fie în stare a domina pozițiunea ce le facem. Mîna lui Dumnezeu conduce și proteje geniul; să nu ne temem că s'ar puté vre-odată înecă talentul: în secolul în care trăim

(1) El a perfecționat mașinile cu aburi.

el se ridică singur din ori-ce adâncime. Peel eră un postăvar, (1) Lincoln un tăietor de lemne (2) modestele lor condițiuni, umilele lor profesiuni, opritu-i-au de a se sui la înălțimea de la care erau să illustreze numele și țara lor! Este însă trist a vedé pe cel care fără voia lui Dumnezeu se suie acolo unde nu-l chiamă puterile sale intelectuale și morale; nenorocitul nu-și póte împlini misiunea cu demnitate, se expune a fi de ris și devine rușinea nației a și a familiei sale.

ION GHICA.

DIN VIAȚA ROMÂNULUI

I

In primăvară.

— Pornită iarna e pe ducă...
Ci hai moș-sóre de usucă
Și cele holde măi curând,
Să ved iar plugurile rând...

Să ni le ved, măi sciu să scrie
Ca băietană pe hîrtie
Obrazul câmpului cu brasde,
Porumbulă cinstite gasde, —

Cinstite gasde să-l primescă
Rotund, curat și mîlitel,
La sin de mamă să mi-l crească
Afi colțisor, mâini copăcel...

Hai, sfinte sóre, hai, aruncă
Puterea harului de muncă
Și viață din lumina ta,
Că toate blând te-or ascultă.

Din aburi de pe câmp și ape
Norî mulți înnalță, — că-i începe
Atâta hâu cât e spre tine, —
Și lasă ploî lu timp, cu bine...

Din mila ploiei și căldurii
Trăi-vor toate, vor rodi,
Și nu vor ține șart măsurii
Când mulțumiri îi vor rosti...

(1) A ajuns mare om de stat în țara englezescă.

(2) Și a ajuns *președinte*—adică în loc de împărat—al statelor Unite, cea mai mare țară din America.

Vin zile lungi și nopți mai scurte,
 Hai frate, plugule, în curte,
 Și lasă-ți locul în celar,
 C'apoi la toamnă-l afli iar...

Cum mai miróse-a primăvară! —
 Din ceruri par'că se presară
 Numai fărîme de vieață:
 Le simți în piept, le simți pe față;

Și se prefac în dor de muncă,
 Și se prefac în dor de traiu;
 La tine ești, pe deal, în luncă, —
 La tine-ți pare ca în raiu.

Ti! frate plugule, măi frate,
 De bucurie măi te-aș bate,
 Bătaia dragosteii ceresci:
 Că drag, pre legea mea, îmi ești!

Și tot de multă bucurie
 Nici graiul par'că nu măi scie
 Să potrivescă și s'adune
 Din gând, puhoiu de vorbe bune.

Dór numai una sciu, și una
 M'ndemná gândul să cuvînt:
 Cu ieri, și mâini, — și tot-deanna,
 Pe lume-s om când am pămînt...

II

In toamnă.

Ai asodat destul, în sóre,
 Icnind din greu cu bieții boi,
 Cu-aceeași trudă, pe ogóre,
 Hirșit alătura cu noi; —

Acuma, hai, te odihnesce;
 Destul munciși, măi frate plug...
 Te uită: holda innegresce
 Și berzele cu grabă fug...

Supt brasdele frumos grapate
 Iși dórme griul somn' ușor...
 Deștepte-l ploile, măi frate;
 Tu vin încóce binisor...

Găsesce-ți urma în celarul
 Ce bucuros te așteptă,
 Și dormi și tu, uitând amarul
 Alătura cu umbra șa...

*Haï, vin și tu, fă leică grapă,
Și ține-î, mare, de urit,
Că noptea lungă nu te scapă,
Că vine cer posomorit;*

*Și rēu-î singur și de-oparte, —
O știu he! he! de mult,—de mult:
Chip eu mai am acumă parte
Ce ochi să vēd, ce graiu s'ascult...*

*Auți buratecul cum cântă?
E semn de plōie. Plōie, zēu,
Că plōia nu mē inspăimintă
De cât de-î lungă, lungă rēu...*

*Ca mâine vine iarna sură...
Ci vīe! Tōte își au loc
Și rînduială cu măsură...
Tu ești închis; eū am cojoc...*

*Ba nu mē super de-o să cadă
Din norii cerului, coleă
Troianul mare de zăpadă,
Și geruit din greu să stea;*

*Că grîul rîde și 'nfrășese
Sub blana albă-a maicii ierni...
Ci iarno, vin și te gătesce
Odorele să fi le-așterni...*

*Și 'n plata Domnului mē lasă....
Cu tōte eu mē rēsboiesc
De-s sănătos și am în casă
Cu ce vieața să-mi cărpesc...*

*La urma urmei, mare, una
Mē'ndemă gândul să cuvînt:
Ca ieri, și mâini, — și tot-deauna,—
Pe lume-s om când am pămînt!*

N. Rădulescu-Niger.

GLUMA

- Măi, Țigane, mîncare-ai caș?
- Cât de vrăjmaș!
- Dar urdă?
- Cât de multă!
- Dar jintiță?
- Dece tigăițe.
- Dar cu oile te-ai duce să le păzesci?
- Acum mai dică și altul, că eu am dis destul!

Nu s'ar puté păstrà și sădì din nou viile românesci? (1)

Este sciut de tótă lumea că viile nòstre eraū un isvor de bogăție, atât pentru țară cât și pentru locuitorii țării, și nimicirea podgoriilor prin bóla numită filoxeră, a tost și este o mare nenorocire. De aceea statul s'a îngrijit, de și cu sacrificii mari, a înființă mai multe pepiniere, în cari să se cultive vița americană, ca apoi să fie altoită cu viță de a nòstră și în urmă să o distribue în dar tuturor cari, voiesc a-și sădì din nou viile cu viță americană altoită.

Dar, daca cu modul cum se cultivă via nòstră românescă, se adeverește tórtē bine proverbul românesc «Pune viță, bea vin», cu vița americană nu e lucrul tot așa; căci daca pentru a plantà vița nòstră, abiă se sgâriă pămîntul și se îngropa firul de viță și totul erà terminat, cu vița americană nu este așa, și cu drept cuvînt se pòte dice: daca lucrezi via, numai așa ai vin. Ca să ajungî a face să se prindă vița americană altoită și pînă să se dea pe rod, e trebuință de 4—5 orî mai multă muncă, și chiar după ce e dată pe rod, încă are nevoie de o mai multă muncă, ceea ce ómenii săraci nu pot face, fiind-că n'au cu ce plăti lucrătorii și deci rămân aprópe muritori de fóme, iar vechile și renumitele podgorii rămân góle.

Ei bine, în fața unei ast-fel de stări de lucruri, în fața acestei nenorociri, care ne-a bântuit și amenință a ne pierde și podgoriile ce ne-au mai rămas, cred că nu fac reū, daca

(1) Observațiunea Părintelui Ionescu relativă la influența apei asupra filoxerei este un fapt cunoscut, stabilit de francezul Planchon; dar dificultatea cea mare stă în aplicarea acestui remediu. Știut este că vița crește cu deosebire pe locurile înalte: regiunea delurilor este și regiunea viilor. În genere însă aceste locuri nu sunt apóse și dacă s'ar aplică sistemul irigației artificiale costul de producțiune ar fi prea mare (cam 2000 de lei la un hectar) și s'ar scumpi vinul din cale afară. Despre cele-lalte observațiuni nu ne putem pronunța, chestiunea fiind numai enunțată. (Nota Redacției).

voi să comunică cititorilor nise observațiuni personale Acestea dacă ar fi puse în practică mai întâiu de preoți, învățători, primari, percepători, notari, etc , și dacă rezultatul ar fi bun, s'ar răspîndi la toți locuitorii satelor și binele care s'ar realiza, ar fi nemărginit de mare și berechetul iarăși s'ar întorce în casele podgorenilor. Dacă experiențele nu vor da nici un rezultat bun, totuși nu va fi nici o pagubă.

Iată acele observații:

1). La udătură filoxera nu poate trăi Deci toți locuitorii țării, cari vor avea locuri cu izvoare de apă să sădască acolo viță romînescă. Ar putea chiar să întrebuițeze rîta sârbescă a grădinarilor ca să ude locul cum se udă grădinile. În acest caz e destul ca de 3—4 ori pe vară să ude rîndurile de viță bine, ca pe de o parte, vița să prospere și să producă rod; iar pe de altă parte, filoxera, chiar dacă ar veni, să mîră prin înec și ast-fel vom avea via pentru tot-deauna. Probă despre acesta este via din grădina mănăstirii Ghighiu, de lângă Ploesci, județul Prahova, focarul filoxerei în România.

2). Mergînd în diferite părți ale județului Prahova, mai cu seamă pe acolo pe unde altă dată tot pămîntul era acoperit de vii, am observat lucrul următor:

Mai la fie-care cramă de vie sau casă de vier a rămas unul sau mai multe fire de viță nefiloxerate cari durează și produc struguri ca în vremea cea bună și în toți anii. Am mai observat asemenea că ici colo, prin fostele vii, a mai rămas iarăși câte un fir de viță, care iarăși a scăpat nefiloxerat și produce struguri pe cînd de jur împrejurul aceluși fir, decî de pogone de vie au fost distruse de filoxera. Am mai observat însă că vițele ce au rămas pe lângă casele vierilor sau pe lângă crame, erau cultivate nu pe harac, și prin urmare tăiate și întinerite în fie-care an, cum se cultiva și se cultivă și acum; ci erau și sînt și astăzi cultivate pe bolte mari și înalte. Apoi vițele din mijlocul fostelor vii încă n'au fost cultivate ca restul viei, căci prin câte o împrejurare, câte un fir de viță s'a suit în câte un

— pom și ast-fel a crescut, s'a desvoltat, fără a fi tot ciocârtit la rădăcină de lucrători. Apoi am observat iarăși că în orașul Ploesci, centrul său focarul filoxerii, nu s'a filoxerat nici o viță și toți Ploescenii au boltele de viță și astădi tot așa de frumoase ca și înainte de filoxeră.

3) Unii oameni, proprietari de vii, n'au distrus via nici prin scótere, nici prin foc, nici prin naftalină și au lăsat via păragină. Ei bine, acele vii nu s'au distrus de filoxeră și astădi rodesc aprópe ca și mai 'nainte.

Nasce deci întrebarea: din ce pricină aceste vițe nu s'au filoxerat? Eu, cred că filoxera nu póte atacă o buturugă de viță bătrână cu córde bătrîne și gróse și care e cultivată pe boltă sus și nu e 'ciopîrțită la rădăcină primăvara, sub cuvînt că trebuie curățată și întinerită.

Așa dar, din cele observate și arătate mai sus, resultă aprópe cu siguranță că vița românească resistă filoxerii, dacă e cultivată pe bolte înalte. Cred dar că n'ar fi nici un rēu și nici o pagubă, pe de o parte ca directorii pepinierilor de viță americană să experimenteze acest fel de plantare; iar pe de altă parte, prin autoritățile competente, să se intervină pe la preoți, învățători, primari, notari, perceptori, arendași, etc., ca, unde nu e viță, să o planteze și s'o cultive pe bolte înalte; iar unde e viță și a început filoxera a o atacă să începă a o cultivă pe bolte și a-i lăsa rădăcina în pace și rezultatul să-l comunice protoiereilor, revisorilor, prefectilor, etc.

A se cercă nu e rēu; căci cercarea mórte n'are» dice Românul.

Preotul Economu C. Ionescu

Bucuresei.

STÎNCA LUÎ NICANDRU

Legendă

Una din stîncile cele multe de pe Ceahlău, pîrtă numele de *Stîncă lui Nicandru*. De stîncă acésta e legată următorea legendă :

Se dîce că prin aceste locuri, trăia odată, în vremea de demult, un pustnic, cu numele de Nicandru. Eră un om tare cinstit și cu mare frică de Dumnezeu. Tótă viața și-o petrecu acolo și nu se hrîniă de cât cu ierburî și buruieni.

Intr'una din zile, cam pe la amédî, mergend el printre stînci, zăresce de departe o stîncă din vîrfurile căreia picură ceva galben. Apropiindu-se de locul acela, vede în adevăr jos, lângă stîncă, o grămadă galbenă sleită. El, nesciind ce o fi asta, luă câte-vă bucățele din grămada cea mare și le băgă în buzunar.

Mergend el într'una din zile la tirgul Pietrei, se duse la un băcan să tirguiască câte ceva. Și din vorbă în vorbă, pustnicul Nicandru îi arată și bucățelele cele galbene, găsite la stîncă.

Negustorul, șiret, i-le luă și-i dede trei sute de lei pe ele.

— Ia nisce *mital*; nu face el trei sute de lei, dar îți dau eu Sfinției-Tale, pentru că te sciū că nu ții la bani și ai să cumperi niscaî odóre la schit.

Mitalul cel galben — vorba băcanului — eră nici măi mult nici măi puțin, de cât aur și încă aur de cel curat, din care se fac galbenii cei nemțesci.

Pustnicul Nicandru se duse apoi de cumpără cu banii ce i-a dat băcanul, un clopot, care — se dîce — că se află și ađi în clopotnița schitului Durău, de la pölele Ceahlăului.

Nicandru începü a nu măi fi liniștit și ispita intrase în sufletul lui. N'a găsit el döră nisce *mital*, care se vinde pe bani?! Și Nicandru se măi duse încă odată să ia câte-vă bucățele și iar să le ducă la băcanul din Piatra.

Umblă el prin stînci și caută. Caută Nicandru în stînga și în drépta, dar stîncă care picură din vîrf aur, nu se măi găsiă. O dî întrégă, douë și trei zile o căută el, chiar o săptămână, dar în zadar, stîncă nicăieri; erau ele — nu-i

vorba — multe stînci pe Ceahlău, dar stîncea cea căutată de Nicandru, stîncea cu *mitalu*, care picură aur, dispăruse și, cinstiți boieri, dispărută a rămas ea pînă 'n diulica de ađi

Și părintele Gherontie, de la schitul Durăului, care povestise astă-vară la măi mulți istoria lui Nicandru, încheiă ast-fel:

— Dacă l-a ispitit diavolul pe Nicandru să se lăcomescă la cele pămîntesci! El nu trebuia să se atingă de stîncă, care picură aur, că de . . . — măi scii, minunile Domnului sînt mari — ea ar fi rămas pînă în diua de ađi și s'ar fi putut procopsi tot norodul din țara românească și tot să nu se măi isprăvescă!

C. M.

Iulie 1897.

Societatea pentru Invățătura Poporului Român din Bucuresci

I.

De fericită aducere aminte va fi anul 1866 pentru tot Românul din țara acesta, căci atunci a bine-voit cel a tot puternic ca poporul român să-și alégă de conducător al destinelor sale pe prințul Carol de Hohenzollern, astăđi Regele Carol I. De o dată cu venirea sa în țară ca prin minune totul se îndrumază spre progres, așa că în timpul de față, dacă poporul român se bucură de un frumos nume între popóarele Europei și anume: că e *harnic, doritor de lumină, doritor de pace, plin de viață, vitez în resboie*, apoi acesta se datoresce în cel d'întăiu loc Regelui Carol.

De aceea, mare va fi numele Regelui Carol în istoria țării aceștia și a neamului românesc; despărțitor de vremuri va fi anul 1866.

II.

În același an 1866 se întemează și *Societatea pentru Invățătura Poporului Român* cu înalta chemare de a lucra cu tóte mijlócele pentru răspîndirea sciinței de carte în poporul român și în deosebi a celui de la țară.

Iată cum sună și art. 1 din statutele acestei societăți: «Ea are de scop: a) de a propaga prin tóte mijlócele putincóse invățătura între Români, fără deosebire de provincii și a stăruii ca invățătura

generală gratuită și obligatorie să devină o realitate în România, așa ca să ajungă a nu mai fi Român fără să scie a citi și a scri; b) de a conlucra la desvoltarea educațiunii naționale.» Statutele au fost întocmite de un comitet compus din d-nii *C. Exarcu, V. A. Ureche, G. Misail, Al. Lupăscu și Strejescu* și ales de o adunare de inimoși români, membri ai Ateneului din București.

După ce aceste statute au fost publicate prin diare și discutate în mai multe întruniri, ele au fost primite în adunarea din 8 Noiembrie 1866, ziua când s'a pus temelie statornică a acestei societăți.

III.

Personele din fruntea societății din București au ținut de datoria lor românească să facă un apel călduros în întreaga țară pentru ca toți Români din orașe reședințe de județ și din alte orașele să se întrunescă cu scopul de a întemeia secțiunii ale acestei societăți. Apelul a fost primit cu o bucurie de nedescris, fiind-că eră vorba de luminarea poporului nostru, de întărirea lui prin învățatură. Prețutendeni s'au întocmit secțiunii și unele din ele s'au apucat de lucrare serioasă. Așa, secțiunea din *Birlad* a întemeiat școlă normală de acolo, care mai pe urmă a fost luată pe seama Statului; cele din *Ploesci* și *Focșani* au întemeiat de asemenea câte o școlă normală, iar prin mijlocirea celor din *Turnu-Măgurele, Craiova, Tîrgu-Fiu* și *Severin* s'au întemeiat de către județe și comune școlile normale din acele orașe. A fost prin urmare o mișcare din cele mai rodnice și din cele mai vrednice de laudă. Din nenorocire însă înflăcărarea s'a stins încetul cu încetul, așa că astăzi pe lingă societatea mamă din București nu mai auzim de cât de secțiunile din *Iasi, Birlad* și *Ploesci*.

IV.

Secțiunea mamă a acestei societăți pînă în anul 1870 s'a ocupat cu deosebită sîrguință cu deschideri de școle în București pentru adulți, adică pentru Români în vîrstă, cari nu sciau nici să scrie, nici să citească, cum și cu tineri de conferințe publice populare. Școlile de adulți erau conduse de cei mai buni profesori secundari și institutori după vremuri, iar conferințele se țineau de bărbați ca D-r. Davila, Ureche, Exarcu, St. Mihăilescu, Orăscu, Aurelian, etc.

În anul 1870 această secțiune centrală întemeiază o școlă normală în localurile Statului de la biserica Sf. Ecaterina, unde se găsesce și astăzi. Această școlă a mers din an în an prosperând și a dat

până acum 386 de absolvenți, cari se găsesc ca institutori și învățători în diferite părți ale țării, cum și în afară de granițele ei. În anul 1879, societatea întemeiază și o școală primară pe lângă școla normală și în cari elevii normaliştilor aveau să se deprindă cum au să lucreze, când vor deveni învățători. Cu alte cuvinte, elevii se ocupau cu punerea în practică a cunoscințelor dobândite în teorie și acesta sub conducerea profesorilor lor. Intemeierea acestei școli, de cea mai mare importanță pentru o școală normală, se datorește directorului ei de pe atunci, Dr. *Barbu Constantinescu*. Din această școală primară au ieșit 320 de absolvenți. Dr. *Barbu Constantinescu*, în marea sa dorință de a introduce și la noi tot ce putuse observa ca bun în Germania pe terenul școlar, a pus temelie unei societăți cu scopul de a întreține o grădină de copii pe lângă școlile societății pentru învățătura poporului român. Societatea acesta tineră s'a format și de îndată a și creiat o grădină de copii, cea d'întâiu grădină de copii românească în București. Țelul ei era de a ajuta pe părinți în buna creștere a copiilor între etatea de la 3—7 ani. Societatea acesta tineră însă s'a contopit în anii din urmă cu societatea pentru învățătura poporului român și adă grădina de copii e sub conducerea tot a societății din urmă și dispune și de un frumos teren și local în str. Sf. Constantin din București.

V.

Statul, apreciind foloșele școlilor societății, a recunoscut-o ca persoană morală, i-a cedat terenul cu casele cari le avea în str. Sta Ecaterina și i-a acordat prin lege și o subvențiune anuală de 15.000 lei. Particularii, la rîndul lor, n'au rămas mai în urmă, căci s'au găsit multe suflete nobile, cari i-au venit în ajutor. Ast-fel, *Principesa Alina Stirbey* și generalul *I. Em. Florescu* i au dăruit casele din str. *Stirbey-Vodă*, cari aduc un venit anual de aproape 20.000 de lei; *Hariton Racotă* întrêga sa avere compusă din 83,800 lei și 6 case în Giurgiu; *Barbu Lăzurênu* întrêga sa avere compusă din 29.700 lei și o casă în București; *Evloghie Gheorghieff*, a treia parte din venitul a două moșii din județul Olt; *Sp. Profirescu*, 30.000 lei; *Califaru*, 20,000 lei, etc.. Venitul societății după budgetul anului 1897—98 se ridică la 76.220, iar cheltuețele la 63.370. Avera însă mobilă și imobilă se ridică la mai bine de 1 milion de lei.

VI.

Dacă Societatea și școlile ei au mers tot prosperând, apoi acesta nu se datorește de cât felului cum au știut să lucreze diferiții băr-

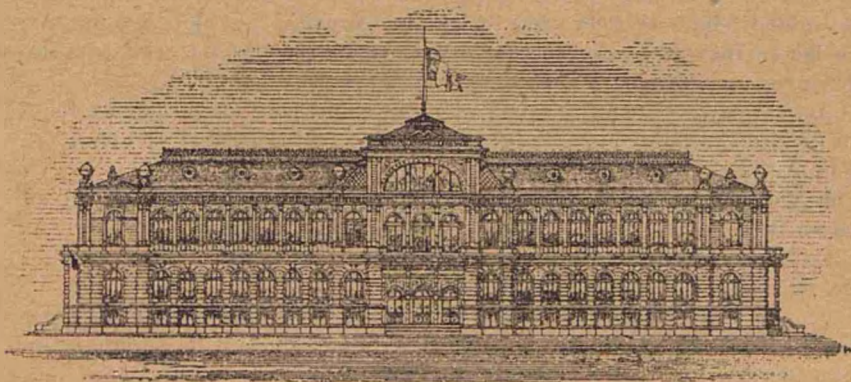
bați cari au stat în fruntea Societății, cum și muncii neobosite și aproape fără interes material a corpului didactic. Starea înfloritoare de pînă acum atât a Societății, cât și a școlilor ne face să sperăm că cu inimă și cu pricepere ele vor merge tot înainte.

Țin să aminintesc că Societatea de la 1866 pînă acum a avut ca președinți pe *Scarlat Roseti, Ion Heliade Rădulescu, Petrache Goenaru, Sc. Fălcoianu, C. Bosianu, Al. Crețescu, G. Chițu, general Florescu* și pe Păr. *Ghenadie* fost mitropolit. Acum președinte provisoriu e d-l *G. I. Lahovari*. Directorii ai școlilor Societății au fost *Bădălescu, Șt. Mihăilescu, Dr. Barbu Constantinescu, C. I. Șonțu*. Acum e d-l *P. Garboviceanu*. Dintre vice-președinții din trecut ai Societății, cari au depus mai multă inimă pentru interesele ei, amintesc pe d-nii *C. Esarcu, G. Misail, V. A. Urechie* și răposatul *dr. Davila*.

VII.

În timpul din urmă îi lipsia Societății numai un local cum se cuvine pentru școlile ei, care să întrunească toate condițiunile igienice și pedagogice din timpul de față. De aceea totă munca și stăruința consiliului de administrație al acestei Societăți, au fost îndreptate numai spre a alcătui planurile necesare și a începe de-o-cam-dată cel puțin construirea unei aripe din întregul local.

După trei ani de chibzuință, planurile au fost întocmite de arhitectul *P. Petricu*, au fost aprobate de comisiunea tehnică de pe lângă ministerul Cultelor și al Instrucțiunii publice și, în urma licitațiunii ținute în primăvară, s'a început și construirea aripei drepte a acestui local

Dăm aici și ilustrația acestui local, care va fi o podobă pentru București și care va fi și un monument neperitor pentru întreprinderea privată din țara acésta.

VIII.

Numai construirea aripei drepte va costa aproape 200.000 lei, fără mobilier. Întręga clădire va costa peste 600.000 lei și societatea de abia dispune de mijloce ca să termine cu bine aripa începută. Prin urmare, întreprinderea e destul de grea, însă ar fi fost imposibil să rămăe școla în actualul local.

Avem credința statornică că mulți cetățeni de bine își vor îndreptă privirea și inimile către aceste instituțiuni și vor căută a desăvirși o lucrare începută și atât de folositore pentru copiii poporului nostru de la țară.

P. G.

STËRPIREA FURNICILOR

Furnicile sînt nisece vrăjmașe mici, dar foarte stricătore ale gospodăriei : pentru pomii ele sînt o nenorocire, în grădini pentru cultură în genere sînt un foarte mare rēu, iar în casă la ale mănecării și prin dulapuri sînt o pacoste.

Din pricina acēsta foarte de mult s'aū căutat mijloce pentru stîrpirea lor, și iată din aceste mijloce pe cele mai îndeobște primite că aplicate aū siguranța de isbîndă în contra lor.

1). Pentru pomii, ca să nu se urce furnicile pe ei, e destul a trage cu cretă (tibișir) mōle un cerc la piciorul pomului, și e bine ca cercul să fie lătișor cam de un deget mare și să nu se lașe de loc întrerupere în acest cerc, prin care să se pōtă strecură furnicile. Ele aū un fel de grōză de cretă : o linie de cretă trasă în fața unei furnici, care alergă, o opreșce în loc ca îngrozită și o face să fugă îndărăt; un cerc de cretă tras împrejurul unei furnici o închide ca într'un zid.

Asemenea se pōte întrebuiță și păcura : un cerc lat de păcură făcut la piciorul pomului opreșce furnicile de a se urcă în el și păcura nu se șterge așa de ușor ca creta.

În fine, se pōte și ast-fel : punem împrejurul pomului, la piciorul lui ca un inel, un fir de lînă muiată în unt-de-lemn și stōrsă.

Cuiburile furnicilor de pe pom se nimicesc afumând pomul cu fum de puciōsă.

Se mai întrebuițeză și următorul mijloc, care însă e mai migălos : topim săpun în apă (a đecea parte dintr'un chilogram de săpun la un litru de apă); și cu o bidineluță ungem părțile pomului unde sînt cuiburile furnicilor; repeșind acēsta de 2—3 ori le omorim pe tōte. Și odată cu nimicirea furnicilor ori prin puciōsă ori prin apă cu săpun omorim și puceii de pe pomii.

2). Furnicarele din grădină se pot nimici ast-fel: Facem o deschidătură în furnicar și vîrîm în năuntru bucățele de cărbune de teiu curat și neted: furnicile fug și părăsesc furnicarul; iar dacă se mai întorc, punem alți cărbuni proșteți. Cărbunii întrebuițați în furnicar nu se strică, așa că înlocuind pe cei vechi cu cărbuni proșteți, pe cei vechi îi putem întrebuița pentru ars, ca și cum nu i-am fi pus în furnicar.

Putem încă să punem în furnicar sau în apropierea lui și cretă ori sare vînată, și dacă se pôte e mai bine sarea de mare sau cea de la măsline, și furnicile încă vor părăsi furnicarul ca și de cărbunii de teiu.

Opărind un furnicar cu apă fierbinte fiartă în colcote, omorîm tôte furnicile din furnicar; iar cînd furnicarul are în apropiere ceva ce ar puté să se strice de apă fierbinte, se pôte întrebuița și apă călie, însă nu apă curată, ci apă în care a fiert mult în clocote foi de nuc pînă s'a roșcat apa bine.

În fine putem nimici tôte furnicile dintr'un furnicar și stropind furnicarul cu esență de petrol (gaz de ars în lămpi).

3). În casă, pentru a gonî furnicile de prin dulapuri sau de pe mese de la ale mîncării, punem în acele dulapuri sau pe acele mese bucăți de cărbuni de teiu curate și netede și furnicile nu se mai apropie.

Un alt mijloc fôrte practic e și următorul: Punem în năuntru dulapului una sau mai multe farfurii spoite cu ceva dulce, zaharat; furnicile alérgă pe acele farfurii cu grămada și cînd s'a umplut cu furnici, eufundăm farfuriile în apă ca să înneacă furnicile de pe ele; apoi punem la loc farfuriile cu dulcéța de pe ele și cu furnicile înecate; alte furnici alérgă la farfuri, dar la ôre-care distanță încep să se opréscă, apoi stau în loc, și, în fine, o rup la fugă îndărăt și părăsesc dulapul. De sigur că orî instinctul ori mai de grabă mirosul, le face să înțelégă că în acele farfurii sau pôte prin prejurul lor este ceva, care le-a omorît pe atâtea, și care le pôte omorî și pe ele. În câte-vă ore se golesce locul de furnici, cari de sigur 'și dau de seire una alteia și fug cu tôtele de locul primejdios pentru ele. Făcend așa în mai multe locuri în o oada sau grădină se golesce de tot de furnici.

Putem și să le omorîm rînduri, rînduri, ast-fel: punem fôrte puțină miere cât într'un degetar, într'un pahar plin cu apă. Furnicile atrase de mirosul mierei alérgă la pahar și se înecă în apă: dacă punem paharul séra, pînă diminéța e negru de furnicile înecate.

În fine, foile de pătlăgele roșii (domate) încă gonesc furnicile, și le putem așa dar întrebuița în case și în grădini pentru acest scop.

După ce, într'un mod ôre-care, ne-am scăpat de furnici, ca să nu mai vie iar, vêrsăm în drumul lor câte-vă picături de acid fenic sau presărăm sare vînată, orî praf de cretă.

MAIMUȚELE LUCRĂTOARE

Orî-cine a vedut o maimuță, a băgat de sēmă că însușirea ei de căpetenie este imitarea mișcărilor ce vede la ômeni. Așă deprind comediantii de prin bilciuri pe maimuțe să facă felurite mișcări, cari înveselesc pe privitori. Pe unele le învață să umble ca soldații, să traga cu pușca, să mērgă călare, ș. a. Câte odată s'au încercat și lucruri mai grele cu ele. Ast-fel, gravura ce alăturăm arată câte-va maimuțe jucând cărți. Pină și maimuțele se învață lesne la răutăți!

S'au gândit însă ômenii că ar fi bine să le învețe lucruri bune, dacă se pot înveța la rele. Așă s'a întâmplat într'o țară, Transvaal, din America. Acolo se găsec multe maimuțe de diferite soiuri. Unele sînt fôrte blânde, se apropie de om și trăiesc cu el cum trăiesc cănele ori pisica.

În țara de care vorbim, ômenii se îndeletnicesc cu scôtirea de pietre scumpe din pămînt. Pentru acēsta se înțelege că se fac pe sub pămînt ocne mari.

Un proprietar al unei asemenea ocne a făcut o încercare foarte frumôsă.

A luat maimuțe și le-a dus în mine (ocne). Acolo ele au privit ce fac lucrătorii cari adună pietre și au început să facă și ele asemenea: au început să ia bucată cu bucată pietrele de același fel; ba lucrau mai bine de cât ômenii, căci ochii lor sînt mai ageri și ast-fel nu le scăpau nici bucățelele cele mai mici.

Gazeta care povesteste acêsta, spune că maimuțele lucrăză cu multă plăcere și se supun bucuros la regulele lucră torilor. Când se dă semnalul de repaos, lasă lucrul și se adună tôte la un loc pînă se începe iar munca. Firesce că e mare înleznire cu aceste lucrătore, cari nu cer bani și nu pierd vremea cu vorba.

Asemenea încercări de a se deprinde maimuțele la lucru s'au făcut și altă dată. Se înțelege că e vorba numai de unele soiuri de maimuțe, căci sînt destule de cari omul nu se pôte apropia cu nici un chip.

Așa, se spune că un căpitan de corabie aveă o maimuță (din soiul numit chimpanzetu) și o învățase să ajute pe marinari. Se ureă sus pe lemnele corăbiei și legă sforile, întindea pânzele.

Un învățat frances, care se îndeletnicia cu obiceiurile animalelor, aveă o maimuță care învățase să facă patul, să măture prin casă și să frigă carnea la foc, întorcînd frigarea.

A.

MOȘTENIRE ȚIGANEASCA

Un Țigan era pe patul de mörte. Dancii toți stau rötă în jurul lui.

— Hei dragii tetii, dise Țiganul, dacă o hi și-oî muri, să vă suiți în podul *bordeaiulu* și să apucați tot în spre söre rêsare... c'o să dați peste o *laduncuță*, în *laduncuță* o *cutiuță*, și în *cutiuță* o *hirtiuță*; iar în *hirtiuță*, douë *bolduri* și o *anderea*. Din *bolduri*, să-mi faceți tot *puturi*, *poduri* și *șoșale*; iar *andereauă* s'o dați pe bani de argint, ca să-i împărțiți cu suriörele *uastre*.

Culésă de S. VECHIÛ,
învătător, comuna Bucesei, jud. Tecuciü.

ALBINELE, PREVESTITOARE DE TIMP

Un învățat din Franța, ocupându-se mai de aproape cu studiul vieții albinelor, a observat, că ele știu dinainte, dacă iarna va fi bună sau aspră.

Pe la noi, se obișnuiesc, foarte mult, a se prevesti asprimea iernii după plecarea păsărilor călătore și anume, dacă pasările plăcă din vreme se crede că iarna va fi aspră.

Acastă credință nu prea e adevărată, căci s'a constatat, că prevestirile făcute după ea, nu se îndeplinesc tot-d'a-una. Din observările făcute s'a vădut, că este destul, ca începutul toamnei să fie puțin friguros, pentru ca păsările să-și iă drumul lor spre țerile căldurose și că se pôte întimpla foarte bine, ca iarna să fie bună, de și începutul toamnei fusese răcoros.

Albinele par a prevesti iarna mai bine de cât pasările. Când iarna trebuie să fie aspră, albinele închid din vreme intrarea stupului, nelăsând de cât o găurice, care d'abiă se pôte vedé, spre a puté aerul să se preinoiască câte puțin. Din potrivă, ele lasă deschise intrări largi de tot înaintea iernilor bune.

Spre lămurire se pôte spune, că dacă afară e frig de îngheață apa, albinele nu pot ieși din stup, căci ar amorți și apoi ar muri.

De aceea, dacă au semne de iarnă grea, ele știu că nu vor ieși din stup, și îi astupă gura ca să nu pătrundă frigul la ele. Incă de prin luna lui Octombrie își gâtesc albinele locuința pentru iarnă; deci putem sci de timpuriu după felul cum au închis albinele gura stupului, dacă iarna va fi grea sau nu. Acastă descoperire este vrednică de luat în seamă, mai ales la țară, unde e de mare folos pentru munca câmpului. să se scie cum va fi iarna.

De alt-fel, observația nefiind grea, fie-care o pôte face, ca să se incredintze prin sine însuși de este adevărată.

Am fi foarte bucuroși, dacă cei cari ar face acastă observație își vor lua ostenela de a ne-o comunică și noué spre a o publică în revistă și a-î face controlul tot-de-odată. Nu ne îndoim, că cititorii noștri de la țară, se vor grăbi a profită de cele spuse mai sus.

I. N.

CE ESTE NOROCUL?

Vorba noroc o întâlnesci la fie-care pas. Așa se dice: Dacă ar avé noroc. A avut noroc. Are noroc. Om cu noroc; fără noroc. Om norocos. L-a slujit norocul. A dat norocul peste el, etc.

Iată ce este norocul, după o legendă poporană din județul Olt.

Norocul este o pasere mare cu un moț foarte lung, care se ridică până în slava cerului. Paserea acasta n'are doi ochi--ca toate paserile--ci numai unul, aședat tocmai în vârful moțului. De când este ea, n'a scos de cât un singur pui. Nisce vrăjmași ai norocului însă, folosindu-se de faptul că are ochiul prea sus, așa că nu puteă să vadă ce se petrece

pe jos, i-au furat puiul. De atunci, această pasere uriașă alergă nebună în toate părțile ca să-și găsească puiul. În fuga ei întâlnește pe câte cine-va mai ales vre-un om. Crezând că acesta este puiul său, îl ridică pe aripă și îl înalță mereu în sus, ca să-l poată vedea cu ochiul din vârful moțului; dar după ce a vețut că nu e puiul ei, îi dă drumul din înălțime—fără nici o milă—și părăsindu-l, pleacă în altă parte. De acolo în colo omul cu minte 'și ține norocul, cel fără minte dă de ripă.

Poporul dice: Acum l-a părăsit norocul. A sburat norocul de la dînsul, etc., etc.

V. ST.

SFATURÎ PRACTICE

Cum se păzesc semințele să nu le strice șórecii

Se scie cât de mult le plac șórecilor semințele. Le plac atât de mult în cât une-orî, cu tóte precauțiunile luate, ne pomenim că săculețele sau cutiile în cari au fost aședate semințele, rămân góle. Mulți au fost păcăliți de șóreci și în nenumărate rîndurî; de acea s'a căutat a se găsi mijloce prin ajutorul cărora să se pótă păstră semințele fără a fi mánceate de aceste lacome animale.

Se scie că se pot bine păstră semințele în cutii de metal sau în borcane de sticlă, căci șórecii nu le pot róde. Dar se póte întimplă ca un cultivator să pue multe semințe cari să nu pótă încăpea în cutii sau borcane; sau să nu aibă cutii de metal și borcane de sticlă la îndemână, și atunci e în pericol să-l găsească primă-vara fără pic de semință.

Un agricultor din Insulele Hebride, care avusese multe stricăciuni din partea șórecilor și care căuta mijlócele prin care s'ar puté scăpă de ei, a observat că șórecii nu pot suferi mirosul foilor de mentă (iarbă négră în Muntenia, iarbă mare în Moldova.) Punënd câte un strat de foî și tulpine de mentă pe fundul și la gura săculețelor sau în cutiile cu semințe, el a putut să le ferescă de șóreci.

În locul foilor și tulpinelor se póte întrebuiță oleul sau extractul de mentă pipărată, care se póte pune în cutiile sau pe săculețele cu semințe.

În magazii e bine să se pună prin locurile pe unde trec de obicei sau pe unde pot trece aceste animale.

Cum se curăță legătura învechită a cărților

Ni se întâmplă de multe ori să ne cadă în mână vre-o carte cu legătura stricată de vreme și tare ne este necaz când vedem o carte, la care ținem mult, că este urită și murdară.

Iată un mijloc lesnicios ca să îndreptăm acesta:

Ștergem bine scórțele de praf cu o flanelă sau cu o cârpă nu prea aspră; apoi luăm un burete subțirel înmuiat în spirt și le ștergem încetișor. După aceea pregătim un amestec de albuș de ou topit în alcool de 90 de grade (spirt tare) și înmuiăm în acesta un ghiomotoc de vată cu care dăm peste scórța spălată.

Cu chipul acesta, dacă legătura nu s'a stricat prea tare ori nu s'a rupt pe unde-vă, scórțele capătă lustru așa de frumos, în cât dacă aședii cărțile acestea vechi în dulap, nu le mai deosebesci de cele legate de curînd.

BETIA ȘI VIAȚA GMENEASCĂ

În țara Englezilor sînt multe societăți, cari vor să împiedice răspîndirea obiceiului de a bea mult rachiū.

Este una care se alcătuesce din ómeni, cari nu beau de loc nici un fel de rachiū, nici vin, nici bere, nimic de felul acesta. În această societate în anul trecut (1896) au fost 142.000 (*o sută patru-zeci și două de mii*) de ómeni în vîrstă și 76.000 (*șapte-zeci și șase de mii*) de tineri.

Societatea acesta ține de multă vreme, de vre-o 40 ori 50 de ani. S'a dovedit, după socotelile făcute, că ómenii cari nu beau de loc rachiuri trăiesc mai mult de cât cei cari beau. Dacă începe cine-vă să se lase de beutură de la 18 ani, își pòte asigura o viață cu cel puțin *opt ani* mai lungă de cât dacă ar bea.

*
* *

ȘCOALELE PRIMARE ÎN ANUL 1896—97.

D-l Ștefan C. Ioan, fost inspector general al învățămîntului primar, a adresat d-lui Ministru al Instrucțiunii un raport despre mersul școlilor primare în anul trecut 1896—97.

Un lucru trebuie să constatăm de la început și acesta trebuie să ne bucure mult: pe tot anul se înmulțește numărul școlilor de la țară și crește de asemenea numărul școlărilor cari se înscriu. Ast-fel în anul trecut s'au înscriș 220.410 copii, pe când în anul cel-alalt 1895—96 au fost numai 198.534 copii; prin urmare vedem un spor de 21.876. Numărul școlilor rurale cari au funcționat în anul 96—97 se ridică la 3.257 școle complete și 120 de școle de cătun.

Se înțelege că acest număr de școle și de școlari — de și îmbucurător, — lasă încă de dorit mult. Rămân foarte mulți școlari neînșriși din pricină că lipsesc localuri de școle și învățatori și din pricină că legea pentru obligativitate nu se poate aplica peste tot cu totă severitatea.

Dacă locuitorii de la țară se împotrivesc legii acesteia, pricina este că îi silesce nevoia: copilul ajută în gospodăria părintească. S'a dis cu dreptate că pe când, la oraș, numărul mare de copii e o povară pentru familie; la țară e un ajutor. Une-ori plugarii vor mai bine să plătescă amendile prevădute de lege de cât să piardă ajutorul brațelor fiilor lor. De aceea, între alte măsuri, s'a hotărît să se dea vacanță în timpul când e munca în toila ei; adevă fie-care școlă să iea vacanță după nevoile din partea locului. «Stabilirea vacanțelor pe regiuni — dice raportul — cu începerea viitorului an școlar va da posibilitate părinților nevoiași a se servi de copiii lor la muncile câmpului, așa că, prin această măsură, numărul absențelor cari pînă acum se făceau din această cauză, va descrește în mod simțitor.»

La orașe lucrurile stau cu mult mai bine. Pe când mai înainte — dice raportul — părinții cu greu trimeteau pe copii la școla publică, preferind a le da prima instrucțiune în casă, astăzi, în tot anul, la epoca deschiderii cursurilor este o afluență foarte mare. În anul trecut au funcționat peste tot 388 de școle urbane.

Nu e vorba numai că sînt școle multe, dar sînt în genere și bune. Instructorii, ea și o bună parte dintre învățatori, caută să îmbunătățescă metoda pentru a ajunge la rezultate mai satisfăcătoare cu o mai puțină trudă din partea școlărilor.

G.

POVEȚE BĂTRĂNESCI

Fă binele și aruncă-l în mare.
 Nu lăsă treba de ați pe mâne.
 Numără-ți puii după ce au eșit din ou.
 Stăpânesce-ți gura de pe pungă.
 Dacă-ți place mierea, nu fugi de albine.

CRONICA POLITICA

În sfârșit pacea între Greci și Turci e aprôpe să se închee. Învoielile premergătore sînt gata; acum trebuie numai, ca după aprobarea Camerei, noul minister să iscălească tractatul definitiv. Atunci armatele turcesci se vor retrage de pe pămîntul grecesc.

Noi Români trebuie să ne bucurăm din suflet cînd auzim acêsta, căci de sigur că acum va fi liniște, barem pentru cîtă-va vreme. Ceea ce speriasse pe toți, măi ales pe noi, țară mică așe-dată între vecini puternici și mari, eră frica să nu se începă un resboi între statele cele mari, fiind-ea atunci am fi fost tîrîți și noi.

Pe cînd liniștea începe a se stabili în partea aceea, în Austria lucrurile se turbură. Ministerul actual, condus de Badeni, e vorba să fie dat în judecată. Nu scim ce se va alege.

Este însă o chestie și mai mare. Austria și Ungaria sînt două țeri deosebite, cari au legile lor particulare, au ministere deosebite și numai armata și politica din afară sînt comune. Comun este și suveranul: Împăratul Austriei Franț Iosef este și rege al Ungariei. Învoiala acêsta s'a făcut în anul 1867. Pe vremea aceea Austria avusese rîzboi cu Prusia și fusese bătută și — de voe, de nevoie — a primit ce-i cereau Ungurii, căci de! cînd ajunge cuțitul la os nu mai e vreme de multă chibzuială. Învoiala de care vorbim se numește *dualism* austro-ungar. S'a făcut pe termen de 30 de ani. Acum s'a împlinit și trebuie să încheie din nou contract, căci alt-fel rêmân deosebite. Se vede însă că lucrul nu e tocmai ușor și învoiala nu se pôte face. Nu scim care o fi pricina; dar se vorbește că are să se facă învoială *numai pentru un an* și atunci... ce o fi, om vedé.

Vom măi vorbi și cu alt prilej măi pe larg.

Gh.

Cronica agricolă și comercială

În decursul acestei săptămâni am avut un timp destul de frumos, așa în cît seménatul grăului, culesul porumbului precum și alte lucrări agricole se pot face în cea măi bună regulă. Acest timp frumos a ajutat foarte mult și la încolțirea și crescerea seménăturilor de tómnă, cari se pot face măi de timpuriu.

În cît privesc prețurile din tîrgurile noastre în decursul acestei săptămâni n'avem nimic nou de însemnat, de ôre-ce prețurile din săptămâna trecută nici nu s'au urcat, nici nu s'au micșorat.

Ast-fel prețul cel măi mare la grâu se pôte socoti de 14 lei la hectolitru, și cel măi mic de 9 lei hectolitru.

Porumbul s'a vîndut suta de kilograme cu 7—8 lei; secara cu 10 lei; orzul cu 7—8 lei; ovézul cu 9 lei; fasolea cu 15 lei și rapîța cu 20 lei.

Tote aceste prețuri sînt socotite pe suta de kilograme, care este măsura cea mai drăpță, fiind-că nu se pôte înșelă nici vîndătorul nici cumpărătorul.

Vinurile au avut prețuri foarte urcate. La rampa de vinuri din București s'au făcut vînderi cu următoarele prețuri în săptămîna trecută. Prețul e socotit pe decaltru:

Drăgășani 8—9 lei; Odobesci 6,50—7,50 lei; Panciu 6—7 lei; Focșani 6—6,50 lei; țuică de prune 8—10 lei; și rachiū de drojdie 11—12 lei.

V. M.

CRONICA FINANCIARA

București, 6/18 Octombrie, 1897.

Fisionomia generală a tirgului nostru este aceeași ca și în săptămîna trecută, aproape toate cursurile sînt staționare. Numai obligațiile orașului București, emisiunea 1888 și 1890, grație situației înfloritoare a finanțelor sale, sînt în progres, obținînd cursul respectiv de $98\frac{1}{4}$ — $98\frac{3}{4}$ și $99\frac{1}{4}$ — $99\frac{3}{4}$ ‰; Intr'adever, la 30 Septembrie a. c., stil vechiū s'a încheiat anul bugetar al comunei București pe 1896/97, soldându-se cu un important excedent de venituri, conform datelor oficiale comuna după ce a acoperit cu rezerve ordinare deficitul de lei 525.157, rezultat în anul 1894—95, închee exerețiul 1896—97 cu un excedent de venituri de lei 1.667.615. Iar în ceea-ce privește încasările veniturii acciselor pe primul sîmestru al exercițiului curent (1 Aprilie—30 Sept.) ele se urcă la suma de lei 3.667.102 contra 3.622.901 în anul trecut la aceeași epocă, rezultînd ast-fel un plus de încasări în favorul anului curent de lei 44.201.

Ultimul curs cu care au încheiat diferitele noastre rente, fonduri și valori, este următorul: Renta perpetuă 103—104; 5‰ Amortibilă em. 1881—88, $100\frac{1}{2}$ —101; 4‰ Amortibilă em. internă, 89— $89\frac{1}{2}$, em. 1890 și 96, 92— $92\frac{1}{2}$; em. 1889, 91 și 94, 91— $91\frac{1}{2}$; 6‰ Convertite Rurale, 103— $103\frac{1}{2}$; 5‰ Funciare rurale, $94\frac{1}{8}$ — $94\frac{3}{8}$; 5‰ Urbane București, $89\frac{7}{8}$ — $90\frac{1}{8}$; 5‰ Urbane Iași, $86\frac{1}{2}$ —87; Banca Națională, 1865—70; Bănci Agricole, 327—328; «Dacia-România», 414—416; «Națională», 460—462; «Patria», 100—105; «Construcții», 160—162; Basalt, 360—370; Tramway, 800—820; «Baia-Centrală», 105—110; Tendința bună.

M. EI. N.

POVEȚE BÊTRÂNESCI

Mai bine ađi un ou de cāt la Pasci un bou.

Inghite hapurile fără să le mesteci.

Scote apă cāt e gālētă la puț.

Nu face o grōpă nouă, ca să astupī pe cea veche.

Nu-ți arde casa ca să gonești șorecii.

Nu pune pe lup să păzescă oile.

GHICITORI ȘI PROBLEME

ȘARADĂ

Partea întâia o colóre
 Ce-o cunoșce ori-și-care;
 Partea a doua o gășiți
 Botanica de-o citiți;
 Partea-a treia ce urmeză
 Alfabetul completéza.
 Iară totu-l ții în mână
 În fie-ce săptămână.

D'Artagnan.

NB. În numărul viitor vom publică deslegarea și numele deslegătorilor cari ne vor sosi pînă Luni sêra, 13 Octobree.

INFORMAȚIUNI

D-l *I. Mitru*, directorul provisoriu al școléi normale «Vasile Lupu» din Iași, a prezentat Ministerului cultelor și instrucțiunii publice un forte important raport asupra întroducerii lucrărilor agricole în școléle normale.

Într'un număr viitor vom arăta cari sînt observațiunile d-lui Mitru expuse în acest raport.

*

În *Tîrgul-Jiu* se va ridică un monument lui *Tudor Vladimirescu*. Monumentul e lucrat la Milan, de sculptorul nostru d. Bălăcescu și e cu totul gata. Ceia-ce împedică numai aducerea în țară a monumentului e lipsa de mijloce, căci d. Bălăcescu a început cu puțin și a lucrat pe cuvînt.

Cestiunea acésta s'a discutat și în congresul studenților noștri, care s'a ținut în Septembrie în *Tîrgul-Jiu*, și s'a luat hotărîrea să se caute pe tóte căile, mijlocele necesare pentru înălțarea unui monument aceluși, de la care s'a început deșteptarea noastră națională.

Neamul care-și cinstește omenii sêi mari, e vrednic sã trăescă. Vom mai vorbi încă.

*

La ministerul Cultelor se lucrêză pentru reorganizarea conservatorului a teatrului și a școlélor de Bele-arte.

S'aũ numit comisiuni pentru fie-care.

Comisiunea pentru școléle de bele-arte este compusă din d-nii: *Spiru Haret*, Ministrul Instrucțiunii, *St. Sihleanu*, secretar general al Ministerului, *Delavrancea*, *C. Stăncescu*, *Mincu*, *Demetrescu-Mircea*, *Ionescu-Gion*, *Georgescu*, *Grigorescu*, *Hegel*, *Gr. Manu*.

Vom ține în curent pe cititori despre lucrările comisiei.

*

Duminecă, 5 Octobree, s'a făcut inaugurarea liceului din Pitești. Au așistat la acésta frumoasă serbare d-nii *D. Sturdza*, *Sp. Haret* și *I. I. Brătianu*, miniștri; d-l *Sihleanu*, secretar general al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, cum și un numeros public.

Vom face o dare de sémă mai amănunțită într'unul din numerele viitoare.